

УДК 94(477) "070"

Леся Біловус

**ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ У США В ОБОРОНІ
НАЦІОНАЛЬНИХ ДУХОВНИХ ПРАКТИК ЯК ЧИННИКА
ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
(НА МАТЕРІАЛІ ПЕРІОДИЧНОЇ ПРЕСИ УКРАЇНСЬКОЇ
ДІАСПОРИ)**

Стаття має за мету простежити у контексті україномовної періодики США ("Міст", "Свобода", "Час і Події", "Українське слово", "NOVAгазета") діяльність української церкви щодо захисту національних духовних практик як складових національної ідентичності. Публікації у діаспорній пресі, що спрямовані на висвітлення діяльності релігійних установ в обороні національних духовних практик, стали своєрідним об'єднуючим центром для кожного члена української громади, незалежно від його політичних поглядів та віросповідання, оскільки автори дописів апелювали, передусім, до національних і духовних цінностей. Тому саме церкві як інституції українська діаспора сьогодні завдячує своїм національним збереженням у США.

Ключові слова: національна ідентичність, українська діаспора США, українська церква, україномовна періодика.

За своє тривале існування у США українська діаспора, безперечно, значно розвинулась та еволюціонувала. Проте основним її здобутком є збереження своєї національної ідентичності, коли, інтегруючись у багатоетнічну країну, українська громада не втратила свого менталітету та самобутності. Не останню роль у цьому процесі відіграла діаспорна преса, що поширювала серед українців США ідею незалежної української держави, необхідності збереження власного національного обличчя. На сторінках друкованих органів подавалась інформація про події як в США, так і за кордоном, в Україні, відбувалося знайомство із національною історією, релігією тощо. Остання у збереженні національної самобутності українською громадою відіграла важливу роль і продовжує бути такою. Дотримання й захист традиційних духовних практик українців релігійними установами в США слугує засобом об'єднання українських вірян будь-якої хвилі еміграції, незалежно від покоління.

Серед вітчизняних науковців, які займалися питаннями українців – емігрантів, відомими є В. Євтух [1], Ф. Заставний [2], Б. Лановик [3], Н. Мерфі [4], І. Недошитко [5] та ін. Дослідження Л. Нагорної [6], М. Обушного [7], М. Шульги [8] та ін., присвячені феномену національної та етнічної ідентичності, а С. Герегової [9], В. Губарця [10], П. Часта [11], В. Чекалюк [12] – розвитку і функціонуванню преси діаспори. Однак діяльність українських релігійних установ у діаспорі, спрямована на збереження духовних практик як засобу національного самовизначення, у контексті україномовної періодики США ще детально не досліджувалася.

У зв'язку з цим метою нашої статті є простежити у контексті україномовної періодики США діяльність української церкви щодо захисту національних духовних практик як складових національної ідентичності.

Велику частину публіцистичного матеріалу, що висвітлює духовне життя українців у діаспорі США, займають статті у рубриках "Культура", "Репортаж", "Українське Чикаго" газет "Час і Події", "Українське слово", зокрема про добре

організований рух “Матері в молитві”. Започаткований в Англії, на початку 90-х років минулого століття, він існує у більш ніж 105 країнах світу, а на американському континенті, завдяки Блаженнішому Любомиру Гузару, який благословив першу спільноту при церкві св. Юра у Нью-Йорку, його осередки є майже в усіх українських храмах, незалежно від конфесій. Світовим координатором “Матерів в молитві” є Віра Чмелик. У статтях наголошується про постійне зростання кількості охочих брати участь у спільних молитвах. Цей рух давно переріс межі суто материнського звернення до Бога: щоб просити добра і ласки для своїх дітей, загалом для всіх людей, які потребують Божої опіки, за злагоду між народами, – приходять навіть цілими родинами. Тому для успішнішої координації кожне повідомлення у пресі містить обов’язкову інформацію про розклад, місце проведення спільної молитви, запрошення її відвідати та долучитися. Зазвичай, відповідно до цих опублікованих матеріалів, групи збираються раз на місяць, а в храмі св. Володимира і Ольги (Чикаго) – щонеділі. Як свідчать матеріали україномовної періодики, учасники груп “Матері в молитві” з різних штатів, парафій щороку від’їжджають на прощу у Глен Ков (монастир св. Йосафата отців-василіан), де проводять з’їзд своєї спільноти, організують і спільні святкування ювілейних дат. На таких заходах багато дітей, які мають свою програму, що сприяє яскравішому запам’ятовуванню цієї поїздки. Також статті Іванни Яковенко (координатора материнських груп у Чикаго. – Л. Б.) про ці духовні форуми завжди містять і враження, написані самими учасниками, де зазначається, що матір відіграє велику роль у житті дитини, бо формує її душу, а тому мусить усвідомлювати свою велику відповідальність перед Богом за добре її виховання. Автори опублікованих матеріалів вважають, що присутність на вищезазначених заходах великої кількості молоді й дітей є свідченням їхнього доброго релігійного виховання у школі та вдома, а тому українська церква, маючи таку гідну зміну, не залишиться на маргінесі майбутнього релігійного життя у світі [13].

У згаданому вище Глен Ков у монастирі св. Йосафата від 2013 р. молодіжна молитовна група “Чисті серця” при церкві св. Юра у Нью-Йорку почала організувати З’їзди української молоді – Молодіжні молитовні форуми – для охочих з різних штатів. Програма таких зібрань, зі змістом якої можна ознайомитись у присвячених цій темі публікаціях, є не тільки релігійно насиченою – самі отці-василіани організують активний відпочинок для учасників форуму, під час якого можна пограти у більярд, футбол, волейбол тощо.

УПЦ у США у своєму осередку в Саут Баунд Брук (Нью-Джерсі) вже майже 70 років проводить щорічні конференції центральної церковної мирянської спілки – Української православної ліги, утвореної 1947 р. архієпископом Іоанном Теодоровичем, який пізніше став першим Митрополитом православної церкви у Штатах. На ці з’їзди приїжджають делегати від усіх парафіяльних відділів, працюють різні комітети (“Молодь, християнська опіка та місії”, “Зв’язки церковні, зв’язки зовнішні та підтримка духовенства і покликання”, “Освіта, членство і розвиток”). Конференції, присвячені якійсь одній темі, завжди зосереджені на молитві за єдність Української православної церкви в Україні, зверненні до провідників різних українських православних юрисдикцій сісти за стіл переговорів. Опираючись на опубліковані матеріали, зазначимо, що Українська православна ліга від початку свого заснування концентрувала зусилля на збереженні молоді усіх хвиль еміграції українською, активно залучала її до православного церковного життя, переконувала зберігати українські традиції і передавати духовну національну спадщину своїм нащадкам. Для цього Ліга влаштовувала спортивні та громадські заходи на місцевому, регіональному та національному рівнях, було випущено чимало інформаційних матеріалів з

метою поширення глибшого розуміння богослов'я та православних традицій, організувала програму таборування, через яку пройшли тисячі молодих українців.

Автори дописів висловлюють думку про те, що вищеописані зустрічі не тільки роблять їх учасників сильнішими у своїй вірі, духовно багатшими, а й допомагають знайомитись з новими людьми, гуртуватись навколо спільних ідей, розвиватись і будувати українську громаду як у духовному, так і в світському плані [14].

В українців здавна існував звичай іти на прощу до святих місць, що допомагало внутрішньо очиститись. Багатьох у діаспорі США часто турбує питання духовного вакууму, який відчують всі, особливо на фоні багатьох святих місць в Україні (Зарваниця, Почаїв, Унів, Манявський скит, Гошів, Страдч тощо), куди їдуть тисячі прочан. Однак діаспорна періодика на таку вимогу відгукується публікаціями, що переконують – Бог є всюди, – подаючи інформацію для багатьох вірян, які мають бажання вирватися із шаленого ритму життя та духовно очиститись, про організовані прощі святими місцями вже в Америці, детально зупиняючись на самому явищі прощі як певної духовної практики. Найактивнішими дописувачами є Ігор Худик та Іванна Яковенко, які друкуються у рубриці “Культура” газети “Час і Події”, “Українське слово”.

Відповідно до опублікованого матеріалу, українці у США постійно беруть участь у таких паломництвах, особливо це стосується найчисельніших громад (Чикаго, Нью-Йорк, Філадельфія). Зокрема, газета “Час і події” друкує статті про поїздки, котрі щороку відбуваються у монастирі св. Йосафата у Глен Ков (Нью-Йорк), сестер Василянок св. Мокрини (Пенсильванія), у Пітсбург (Пенсильванія) до каплиці, де зібрані мощі святих з усього світу, до ікони Божої Матері, привезеної з України, на Святій горі у Вісконсині. Увагу також привернула друкована інформація про Джорджа Волтера, якого називають Паломником ХХ століття. З ним зустрічалися і розмовляли українські прочани. Його особі та відвідин ним України присвячена окрема стаття. Для вірян УПЦ в США традиційно щороку у Провідну неділю відвідувати монументальний цвинтар св. Андрія при церкві-пам'ятнику в Саут Баунд Бруці (Нью-Джерсі), що для багатьох є місцем духовних зустрічей. Зазвичай, прощі організовують групи “Матері в молитві”, молодіжні молитовні групи, марійські дружини для багатьох українських парафій у США. У періодичних виданнях масмо часто детальний маршрут прощі, докладний опис подій, опубліковані відгуки самих учасників. Відзначено: щороку збільшується кількість прочан, причому їдуть цілими сім'ями, разом із дітьми. Паломники у своїх відгуках дякують можливості знайти нових друзів, відчуті віру у власні сили змінити щось у своєму житті, нагоді молитися разом із дітьми за українців та Україну, особливо сьогодні. Однак є й цілком протилежні явища, які автори статей публікують, сподіваючись на подолання негативних тенденцій в українській діаспорі. Наприклад, Іванна Яковенко, готуючи репортаж про Третю марійську прощу у Палантайні, що відбувалася якраз на День матері, дуже емоційно пише про неможливість згуртуватись для українців у такий важкий для України час – на важливі заходи ходить не так багато, хоча в самому лише Чикаго та його околицях українців чимало, через незрозумілі причини на громадській молитві за Україну немає представників громадських організацій, багатьох православних і греко-католицьких парафій. На риторичні запитання, поставлені автором допису, відповіді немає. Однак висновок із опублікованого матеріалу однозначний – багато українців, приїхавши у США, ще не ставши американцями, втрачають свою самобутність, не пам'ятаючи, що без Батьківщини – людина ніхто [15].

З прийняттям християнства в українського народу з'явилися і поширилися звичаї, що потім склали національну традицію. Серед них – свята різдвяного

циклу. На еміграції кожна українська родина у національному дусі відзначає їх з усіма звичаями та обрядами, намагаючись передати у спадщину прийдешнім поколінням. У кожній українській парафії, церкви у США є своя традиція щорічного відзначення свят: Різдва, Щедрого вечора, Водохреща, що знаходить свій вияв у регулярних задокументованих матеріалах на сторінках діаспорної періодики. Український народ завжди з особливою піднесеністю та побожністю ставився до цих свят та їх обрядів. Автори статей зазначають, що у такі дні ми особливо відчуваємо наближеність до Бога, радість, піднесення, насолоду від життя. Адже ці свята, передусім, – родинні, тому і за столом обов'язково згадують не тільки минулий рік, а й тих, хто вже відійшов від нас, а також своїх близьких і родичів на історичній батьківщині за океаном. У дописах закликають до щоденної божої подяки за те, що багато українців мали можливість на американській землі уникнути гіркої долі своїх земляків у матірній Україні, а тому вони повинні ставати носіями і проповідниками християнства у світі. Український народ у діаспорі не забуває давніх національних звичаїв і свят, як і сьогодні в самій Україні. Через те, зимові номери “Свободи” у рубриці “Життя громади”, “Українство у світі” часто дають короткі замітки про одночасне відзначення таких свят у різних регіонах історичної та нової батьківщини як символ єднання українців у світі. Маємо значну кількість статей у цьому контексті і в інших періодичних виданнях, де повноколірні сторінки на фоні новорічної та різдвяної атрибутики відображають фрагменти з українського зимового святкового життя УГКЦ Покрови Пресвятої Богородиці (Парма), св. Володимира (Глен Спей), кафедрального собору св. Йосафата (Парма), парафії Різдва Пресвятої Богородиці (Нью-Бранзвік), парафії св. Володимира і Ольги (Чикаго), парафії Успіння Пресвятої Богородиці (Перт-Амбой), УГКЦ Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії (Детройт), церкви св. Андрія Первозванного УПЦ (КП), церкви Святої Трійці УПЦ (КП) (Клівленд), чиказького деканату Західної єпархії УПЦ в США, зокрема катедри св. Володимира, церкви св. Андрія (Блумінгдейл), а також церкви св. Покрови УПЦ в США у Філадельфії. На їх основі можемо висувати, що крім урочистих велелюдних богослужінь, такі заходи також передбачають традиційне запалення трьох свічок, що символізує Святу Трійцю, святкову спільну просфору-трапезу, концертну частину, яку організують силами самої церкви. На цих заходах завжди чимало парафіян і гостей, хоча свято часто припадає на будній день. Загалом у церквах відзначають панування святкової атмосфери з національним українським колоритом: ялинки з рушниками, вишитими стародавнім орнаментом, гірлянди чергуються з шовковими жовто-блакитними стрічками, запалені свічки, урочистий спів церковного хору з різдвяними піснями українською та англійською. У публікаціях велику увагу приділено опису богослужінь, особам священиків, їх проповідям, виконанню парафіяльними дитячими і дорослими хорами церковних пісень та різноманітних колядок, постановці вертепної драми. Під час трапези можуть виступати як поважні гості (Консул України, президент кредитівки “Самопоміч”) зі своїми привітаннями, так і самий парох чи Владика про духовні речі в парафії, людські чесноти, сенс життя, а також необхідність зберігати традиції, звичаї і вірування, які у часи неволі давали нашому народові мужність і завзяття. Ведучі на святі підкреслюють духовний сенс свят різдвяного циклу, нагадують про їх звичаї, акцентуючи на факті: хоч українці й розкидані по світі, однак пам'ятають про батьківщину, а церква є місцем, де можна знайти і зберегти себе. Обов'язковим завершенням є подяка священика всім, хто прилучився до організації святкового дійства, тим, хто виявив пошану до вікових традицій, звичаїв і вірувань нашого народу та скріпив відчуття єдності церковних і національних громад діаспори. Автори дописів відзначають велику кількість емігрантів нової хвилі, які активно беруть

участь у всіх богослужіннях та справах парафії, тому закликають до молитви за єдність, братолюбство, подолання усіх політично-професійних суперечок як в діаспорі, так і в самій Україні. Відповідно до опублікованих матеріалів, маємо інформацію, що, наприклад, у Чикаго є практика організовувати Святвечір для самотніх людей, щоб і вони відчували родинну атмосферу, на Різдво – традиційний концерт “Колядуємо Україні” (виступають дитячі та дорослі професійні хори “Пластове новацтво”, “Славута”, “Благовість”, “Сурма”, хор церкви святого Андрія, СУМівський хор ім. Павлушкова, квартет “Жайвір”), під час якого збирають кошти на допомогу малозабезпеченим родинам в Україні, а на Богоявлення відбувається концерт “Різдвяний зорепад”, у якому беруть участь народні артисти України. У штаті Нью-Джерсі в Перт-Амбої та Нью-Бранзвік влаштовують видовищний театралізований вертеп та різдвяні концерти, у яких беруть участь майже всі парафіяни, інколи навіть вперше демонструючи свої мистецькі здібності, щоб далеко на чужині дати можливість присутнім відчути дух справжнього українського Різдва. Чимало з таких виконавців – новоприбулі з України. Не можемо не згадати і про постійне наведення у публікаціях відмінностей між нашими традиціями та різдвяною практикою у США (зокрема, тут колядувати починають швидше, навіть від Хелловіну, зате і закінчують раніше, тоді як в українських церквах колядки чути аж до Стрітіння тощо), приділення великої уваги традиціям і обрядам, символіці Святвечора, Щедрого вечора, Водохреща, особливостям колядок і щедрівок, історії свят різдвяного циклу, їх язичницьким кореням та національним рисам відзначення, а газета “Міст” у рубриці “Духовність” уміщує маловідомі факти про Різдво. Ще одна важлива та невід’ємна річ, притаманна діаспорній періодиці, – публікація на передовицях газет пастирських послань від Вселенської Царгородської патріархії, Постійної конференції українських православних єпископів поза межами України, Собору єпископів Української автокефальної православної церкви в діаспорі, єпископів Української католицької церкви в США, ієрархії помісної Української греко-католицької церкви, окремих предстоятелів церков різних конфесій. Загалом, друкований матеріал вкотре засвідчує глибоку релігійність українців, незалежно від країни проживання, що є запорукою нашого самозбереження як нації. Для цього потрібно тільки передати нашу духовну практику дітям так, як нам передали наші батьки.

Проте колонка редактора у газеті “Свобода” вкотре уміщує рефлексії з приводу українських свят та робить інколи невтішні висновки, які, однак, не є остаточними, на нашу думку, оскільки розуміння причин, усвідомлення негативних тенденцій у суспільстві дають надію на їх подолання. Мова іде про применшення значення християнських свят у США, спроба звести їх до комерціалізації. Звучать заклики до сильних світу цього та пересічних людей у діаспорі пам’ятати про тих, хто в часи важких випробувань сідає до святкового столу в далекій Україні, хто сьогодні змушений шукати заробітку по чужих країнах, про багатьох убогих і немічних. Проте друкована інформація документує переконання у тому, що відзначення національних свят як і раніше відіграватиме велику роль у житті українців, оскільки вони були і залишаться містком між різними поколіннями української нації [16, с. 3].

Свою нішу в документних комплексах періодики української діаспори займають і публікації з приводу святкових подій, пов’язаних з обрядами на честь св. Миколая. Подібно до інших національних релігійних торжеств, цей період теж відзначений у рубриках “Життя громади”, “США”, “Діаспора”, “Духовність”. З публікацій отримуємо інформацію, що упродовж грудня усі українські школи і парафії у США відвідував “Святий Миколай”, роль якого виконував хтось із батьків. У різдвяному концерті в церковній аудиторії виступають діти різних вікових категорій з різних студій, виконуючи українські

та англійські колядки та щедрівки, театральні сценки. Прикметно, що традиційні подарунки отримує кожна дитина, а також гості свята, учителі, а свято закінчується даниною американським традиціям – дискотекою [17].

Зазвичай, у травні періодичні видання українців діаспори уміщують невеликі замітки-репортажі про знаменну подію у житті кожної української дитини – перше Причастя (парафія св. Софії УПЦ (КП), церква св. Йосифа Обручника, катедра св. Миколая, парафія св. Володимира і Ольги у Чикаго; церква св. архистр. Михаїла у Філадельфії тощо). У них наголошується, що воно мобілізує духовність, водночас інтелектуально збагачуючи дітей, вказуючи на особливі обов'язки християнина, які вони пронесуть крізь своє життя, передавши прийдешнім поколінням. Автори дописів зазначають, що усі діти протягом певного часу займалися у церкві, готувалися до Причастя. У парафії св. Володимира і Ольги відновлено давню щонедільну практику проведення отцями особливих занять з маленькими дітьми “Ідемо до Бозі”, що ними дуже цікавляться батьки. Багато уваги у публікаціях приділено самому перебігу урочистої події, поведінці дітей, високу організованість яких пояснюють тривалою підготовкою. Вітаючи першопричасників із таким важливим днем у їх житті, священники виголошують проповіді українською та англійською мовою, вручають кожному свідоцтво, щоб цей світлий епізод назавжди залишився у серцях дітей, батьків, хрещених, друзів, родичів. Це свято водночас сприяє й об'єднанню всієї родини. Через те публікації сповнені світлих привітань тим, хто приступає до причастя, їхнім сім'ям, а також подяки усім, хто працював задля цього дня, особливо батьківському комітету та вчителям. У публікаціях маємо навіть кілька наведених батьківських міркувань щодо їх спостережень за дітьми протягом їх підготовки до Причастя: вони стали більш організованими, дисциплінованими, змінили ставлення до церкви. Відзначимо, що, відповідно до задокументованої інформації у періодичних виданнях, щороку кількість дітей, що приступають до Причастя, збільшується (подано усі прізвища першопричасників). Одні – внуки і правнуки парафіян перших хвиль еміграції, інші – з нової хвилі. Через те, маючи таких відданих своїй національній релігії вірян, які свідомі свого коріння, українська церква, навіть у діаспорі, буде існувати і розвиватися [18].

Як вважають автори багатьох публікацій україномовної періодики США, відзначення важливих подій нашого минулого є нашим обов'язком, оскільки дає нам змогу опанувати його уроки для кращого досягнення майбутнього; це допомагає також зміцнити відданість національній вірі. З цією метою до широкого загалу доводиться інформація про святкування у метрополії УПЦ у США (Баунд Брук, Нью-Джерсі) 1025-річчя Хрещення Київської Русі. На Божественну Літургію у церкві св. Андрія зібралися сотні вірян з усієї Америки, щоб помолитися разом з Митрополитом Антонієм, Першоєрархом УПЦ в США та місцєблжителем УПЦ в діаспорі, єпископом Даниїлом, єрархом Західної єпархії та головою Консисторії УПЦ у США і ще сорока духовними отцями. У своїй проповіді Митрополит Антоній пригадав шлях Русі до християнства та важливість її хрещення для усього світу. Друковані матеріали дають інформацію про інші аспекти відзначення: зачитано пасторальну енцикліку Постійної конференції православних єпископів за межами України, проведення хресної ходи навколо храму із виголошенням вічної пам'яті Патріарху Мстиславу, усім єрархам, які поховані біля Святоандріївської церкви, освячення води у каплиці Преображення. Пізніше у Культурному українському центрі для церковної громади відбувся святковий бенкет і концертна програма, де виступили чотири хори (з українських православних церков св. Андрія, св. Юрія Переможця з Ярдвілі, св. Володимира з Філадельфії, св. Івана Хрестителя з Джонсон-Сіті), виконуючи класичні твори українських композиторів. Запрошені гості

виголосили промови: віце-консул України Костянтин Ворона, Генеральний Консул України в Нью-Йорку Ігор Сибіга, а від імені кредитної кооперативи Всеволод Саленко передав грошову допомогу на підтримку православної церкви у США, засудивши водночас спроби патріарха РПЦ Кирила надати відзначенню цієї дати промосковського змісту. Загалом, згідно із опублікованою інформацією, у заході взяли участь три сотні людей, вміщено світлини учасників свята. У друкованих матеріалах висловлюється сподівання, що українці зможуть посилити свою надію та причетність до відповідальності за майбутнє через усвідомлення причетності до історії християнства [19].

Від самого початку церкви у США організовувались у Чикаго, Нью-Йорку, Пармі, Філадельфії, Вашингтоні, беручи за основу ідеї патріархату, для збереження українських традицій, мови, національних обрядових особливостей. Вони були успішні у своїй місії протистояти латинізації нашого обряду, завертати до української церкви молодь. Публікації у діаспорній пресі, що спрямовані на висвітлення діяльності релігійних установ в обороні національних духовних практик, стали своєрідним об'єднувальним центром для кожного члена української громади незалежно від його політичних поглядів та віросповідання, оскільки автори дописів апелювали, передусім, до національних і духовних цінностей. Тому саме церкві як інституції українська діаспора сьогодні завдячує своїм національним збереженням у США.

Список використаних джерел

1. *Українська діаспора. Соціологічні та історичні студії: [наук. вид.]* / В. Євтух, В. Трошинський, А. Попок, О. Швачка. – К.: Фенікс, 2003. – 227 с.
2. *Заставний Ф. Д.* Українська діаспора: Розселення українців у зарубіжних країнах / Ф. Заставний. – Львів: Світ, 1991. – 118 с.
3. *Історія української еміграції: Навчальний посібник* / за ред. Б. Лановика. – К.: Вища школа, 1997. – 520 с.
4. *Мерфі Н.* Українська діаспора в США: збереження традицій національної культури: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: 07.00.01 / Наталія Григорівна Мерфі; М-во освіти і науки України, Донецький національний університет. – Донецьк, 2006. – 19 с. – Бібліогр.: с. 16–17 (10 назв).
5. *Недошитко І. Р.* Українська діаспора США у державотворчих процесах в Україні (1991–2011 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 / Недошитко Ірина Романівна; Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – 20 с.
6. *Нагорна Л.* Регіональна ідентичність: український контекст [Електронний ресурс] / Л. Нагорна. – Режим доступу: http://www.riend.gov.ua/img/monograph/file/Nagorna_50.pdf
7. *Обушний М.* Етніонаціональна ідентичність у контексті формування української нації: автореф. дис. ... докт. політ. наук: 23.00.02 / М. Обушний. – НАН України. – К.: ІПІЕНД, 1999.
8. *Шульга Н.* Этническая самоидентификация личности / Н. Шульга. – К.: Інститут соціології, 1996. – 199 с.
9. *Герегова С.* Становлення української преси у США (до 120-річчя заснування часопису української громади “Свобода”) / Світлана Герегова // Питання історії України. – 2013. – № 16. – С. 96–101.
10. *Губарець В.* Українська етнічна преса США та Канади (1945–1994 рр.): особливості висвітлення україно-американських взаємин: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.08 / Василь Васильович Губарець; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2007. – 20 с.
11. *Часто П.* Вільне слово Американської України. До 120-річчя “Свободи”, україномовного видання Українського Народного Союзу, всегромадської газети українців США (1893–2013) / Петро Часто. – Нью-Йорк, 2012. – 816 с.
12. *Чекалюк В.* Преса діаспори США як комунікативний чинник формування ідентичності українців (1939–2005): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з соц. комун.: спец. 27.00.01 / Чекалюк Вероніка Василівна; Київський національний університет імені Т. Шевченка. – К., 2008. – 13 с.
13. *Винничук О.* Рятуймо світ молитвами нашими / О. Винничук // Час і Події. – 2010. – № 24. – 16 червня; Сивик О. Сила материнської молитви / О. Сивик // Українське слово. – 2015. – 06 березня; Яковенко І. А над Глен Ковом світило сонце і витала Божа благодать / І. Яковенко // Час і Події. – 2012. – № 19. – 09 травня; Яковенко І. II з'їзд спільнот “Матері в молитві” у Глен Ков / І. Яковенко // Час і Події. – 2010. – № 44. – 03 листопада; Яковенко І. Єднаймося в молитві, матері / І. Яковенко // Час і Події. – 2012. – № 22. – 30 травня; Яковенко І. Молитва матері – це найвірніший оберіг / І. Яковенко // Час і Події. – 2011. – № 21. – 25 травня; Яковенко І. Незалежна від конфесій / І. Яковенко // Час і Події. – 2012. – № 25. – 20 червня; Яковенко І. Ще нечувано ніколи, щоб Вона не допомогла... / І. Яковенко // Час і Події. – 2014. –

№ 21. – 22 травня. 14. *Відбулася* щорічна конвенція Української Православної Ліги / Консисто́рія УПЦ в США // Свобода. – 2014. – № 33. – С. 9; Гриненко Л. Молодіжний Молитовний Форум / Люба Гриненко // Час і Події. – 2013. – № 29. – 18 липня; 67 щорічна конвенція Української Православної Ліги УПЦ США / Прес-служба УПЦ в США // Час і Події. – 2014. – № 34. – 21 серпня. 15. *Худик І. Великий Паломник сучасності* / Ігор Худик // Час і Події. – 2012. – № 21. – 23 травня; Худик І. Українські прочани в Америці / Ігор Худик // Час і Події. – 2013. – № 27. – 04 липня; Щерб'юк М. Проща святими місяцями в Огайо / Марія Щерб'юк // Свобода. – 2013. – № 29. – С. 8; Щорічна проща до духовного осередку Української православної церкви США на Провідну неділю // Час і Події. – 2011. – № 18. – 05 травня; Яковенко І. Дорога до Бога / І. Яковенко // Час і Події. – 2012. – № 43. – 24 жовтня; Яковенко І. Дорогою молитви і любові... / І. Яковенко // Час і Події. – 2010. – № 37. – 15 вересня; Яковенко І. Зцілення молитвою / І. Яковенко // Час і Події. – 2012. – № 37. – 13 вересня. 16. *Боднар В. Традиційний Щедрий вечір церкви Покрова Пресвятої Богородиці в Пармі* / д-р В. Боднар // Свобода. – 1997. – Ч. 20. – С. 3; Боднар В. Щедрий вечір церкви Покрова Пресвятої Богородиці в Пармі / д-р Володимир Боднар // Свобода. – 1995. – Ч. 25. – С. 3; Вертеп і різдвяний концерт у Перт-Амбої // Міст. – 2012. – 02 лютого; Городецька О. Вертеп у Нью-Бранзвіку був родинною виставою / О. Городецька // Свобода. – 2008. – № 8. – С. 15; Діосдадо К. Колядуючи во славу Бога, підтримали й українське військо / К. Діосдадо // Українське слово. – 2015. – 26 січня; Задко С. Різдво минуло, спогади залишилися / С. Задко // Українське слово. – 2015. – 06 лютого; Кіндрачук М. Просфора-ялинка в Глен Спей / М. Кіндрачук // Свобода. – 1997. – Ч. 33. – С. 4; Костелина Л. Різдвяні святкування в парафії св. Володимира і Ольги / Л. Костелина // Час і Події. – 2012. – № 4. – 25 січня; Марусик Н. Богоявлення Господнє / Настасія Марусик // Час і Події. – 2013. – № 4. – 24 січня; Марусик Н. Святкування Різдва Христового у катедрі святого князя Володимира / Настасія Марусик // Час і Події. – 2014. – № 2. – 09 січня; Мельник П. Просфора в Глен Спей / П. Мельник // Свобода. – 1996. – Ч. 25. – С. 4; Пасакас В. Різдвяні святкування у Чиказькому Деканаті / Іподиякон В. Пасакас // Час і Події. – 2012. – № 3. – 18 січня; Різдво в парафії св. Андрія в Блумінгдейлі / В. К. // Свобода. – 1997. – Ч. 10. – С. 3; Різдво в українському Чикаго // Час і Події. – 2009. – № 3. – 22 січня; Різдво Христове // Час і Події. – 2009. – № 51. – 24 грудня; Романчук В. У Пармі співали колядки / Василь Романчук // Свобода. – 2015. – № 5. – С. 8; Угрин Г. Таїна Водохрещі... / Г. Угрин // Час і Події. – 2012. – № 4. – 25 січня; Хміль Д. Бог предвічний народився / Доброслава Хміль // Міст. – 2014. – 31 грудня; Яковенко І. І повернув Йордан свої води... / І. Яковенко // Час і Події. – 2006. – № 3. – 19 січня. 17. *Плугатор Л. Ішов Миколай...* / Л. Плугатор // Час і Події. – 2014. – № 51. – 18 грудня; Українські громади святкували від св. Миколая до св. Василя // Свобода. – 2013. – № 4. – С. 8; Хмельковський Л. Святий Миколай прийшов до школи / Л. Хмельковський // Міст. – 2012. – 27 грудня; Худик Л. Враження, які приніс святий Миколай / Л. Худик // Час і Події. – 2012. – № 1. – 04 січня. 18. *Климовський Я. Перше Святе Причастя в церкві св. архистр. Михаїла у Філядельфії* / Я. Климовський // Свобода. – 1995. – Ч. 133. – С. 4; Костелина Л. У парафії св. Володимира й Ольги був день радості / Л. Костелина // Час і Події. – 2012. – № 21. – 23 травня; Сивик О. Перше причастя – перепустка в особливий світ / О. Сивик // Українське слово. – 2015. – 14 травня; Соколик О. Святе причастя учнів української школи / О. Соколик // Міст. – 2012. – 14 червня; Угрин Г. Неофіти: перша Сповідь та Причастя у Катедрі св. Миколая / Галина Угрин // Час і Події. – 2012. – № 19. – 09 травня; Угрин Г. Перше Причастя / Г. Угрин // Час і Події. – 2011. – № 20. – 18 травня; Яковенко І. Незабутній день першого Святого Причастя / І. Яковенко // Час і Події. – 2012. – № 19. – 09 травня. 19. *Костенко Л. Чотири хори співали на святі 1025-ліття* / Л. Костенко // Міст. – 2013. – 22 серпня; Матвішин Ю. Чому святкуємо 1025-річчя Хрещення Русі-України? / Ю. Матвішин // Час і Події. – 2013. – № 31. – 01 серпня; Молитвою й псалмами / Прес-служба УПЦ Бавнд-Брук // NOVAгазета. – 2013. – № 34 (243). – С. 16; Хмельковський Л. У США відзначено 1025-ліття хрещення Київської Русі / Л. Хмельковський // Свобода. – 2013. – № 34. – С. 1, 3.

Леся Биловус

**ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ УКРАИНСКОЙ ЦЕРКВИ В США ПО ОБОРОНЕ
НАЦИОНАЛЬНОЙ ДУХОВНОЙ ПРАКТИКИ КАК ФАКТОР СОХРАНЕНИЯ
НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ (НА МАТЕРИАЛЕ ПЕРИОДИЧЕСКОЙ
ПЕЧАТИ УКРАИНСКОЙ ДИАСПОРЫ)**

Цель статьи проследить в контексте украиноязычной периодики США ("Мост", "Свобода", "Время и События", "Украинское слово", "NOVAгазета") деятельность украинской церкви по защите национальных духовных практик как составляющих национальной идентичности. Публикации в диаспорной прессе,

направленные на освещение деятельности религиозных учреждений по защите национальных духовных практик, стали своеобразным объединяющим центром для каждого члена украинской общины, независимо от его политических взглядов и вероисповедания, поскольку авторы сообщений апеллировали прежде всего к национальным и духовным ценностям. Поэтому именно церкви как института украинская диаспора сегодня обязана своим национальным сохранением в США.

Ключевые слова: национальная идентичность, украинская диаспора США, украинская церковь, украиноязычная периодика.

Lesya Bilovus

**THE ACTIVITIES OF UKRAINIAN CHURCH IN THE USA IN ORDER TO SAVE
THE NATIONAL RELIGIOUS TRADITIONS AS AN ESSENTIAL PART OF
NATIONAL IDENTITY (ON THE BASIS OF THE UKRAINIAN DIASPORA'S
PERIODICALS)**

The aim of the article is to study the activity of Ukrainian church on the way of saving of national religious traditions as a part of national identity described in Ukrainian periodicals of the USA ("Mist" ("The Bridge"), "Svoboda" ("Freedom"), "Chas i podiyi" ("Time and Facts"), "Ukrayinske slovo" ("The Ukrainian Word"), "NOVA gazeta" ("The New Paper"). The articles in the diaspora press about religious institutions' protection of national spiritual practice reveal the fact that for every member of the Ukrainian community church means a center of cooperation. It doesn't depend on people's beliefs or political convictions because authors of all publications appeal to the national and spiritual values as the main one. The Ukrainian diaspora of the USA still have been keeping their national identity mainly due to activities of their church.

Keywords: national identity, the Ukrainian diaspora of the USA, Ukrainian church, Ukrainian periodicals.